

HRVATSKI AUTOMOBILNI LIST

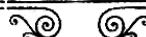
»L' AUTOMOBILISTE CROATE«

OFICIELNI LIST I. HRVATSKOGA AUTOMOBILNOGA KLUBA.

IZLAZI SVAKOGA 1. U MJESECU. — PREDPLATA IZNOSI 12 K GODIŠNJE.

UREDNIK: FERDINAND PAJAS.

UREDNIČTOV I UPRAVA: ZAGREB, PRILAZ 50/II. TELEFON 17-90.

I. HRVATSKI AUTOMOBILNI KLUB.

Predsjednik: Dioniz barun Hellenbach, podpredsjednik: arh. Vjekoslav Heinzel, tajnik: Ferdinand Pajas, blagajnik: Herman Wrastil. Odbor: Ferdinand Budicki, Milan grof Kulmer, Miroslav grof Kulmer, Gustav vitez Pongratz, Ljudevit pl. Raizner, Fran Aurel pl. Türk. Optiran član: Antun Bertani. Revizori: Vilim Haupt, Ljudevit Schlik.

Tajničtvo: Prilaz 50 II. telefon 17-90. Uredovni satovi svaki dan od 2—4 poslije podne. Svi se listovi šalju na tu adresu, a novac blagajniku: Herman Wrastil, Ilica 15.

Klubske prostorije: Hotel „Royal“, Ilica 44.

Sastanak članova i klubska večera svakog prvog petka, a odborske sjednice svakog trećeg petka u mjesecu.

Članovi plaćaju: upisninu K 10, članarinu: redoviti K 25, a podpomažući K 10 godišnje. Doživotni članovi plate K 500, a utemeljitelji povrh redovite godišnje članarine još i prinos od K 200. — Prijave novih članova prima tajnik.

Glavna skupština.

Dne 20. ožujka o. g. održana je godišnja glavna skupština „I. Hrvatskog automobilnog kluba“. U klubskim prostorijama u svratisti „Royal“ okupio se liepi broj članova, koje je

predsjednik kluba, presv. g. Dioniz barun Hellenbach srdačno pozdravio i otvorivši skupštinu podielio rieč tajniku g. Ferdinandu Pajasu, da izvesti o djelovanju kluba u minuloj godini.

Tajnik je pročitao obširno izvješće, u kom je u glavnom rekao ovo:

Slavna glavna skupština!

Čast mi je izvestiti o prošlogodišnjem djelovanju „I. Hrvatskog automobilnog kluba“, te odmah u početku spomenuti, da je to djelovanje bilo dosta obžežno, a i uspjesi nas mogu posve zadovoljiti.

Najvažniji je dogadjaj svakako bila utakmica održana u rujnu pr. g., koja je trajala tri dana, te je sa športskog i turističkog stajališta polučen liep uspjeh, a kako je to bila prva naša priredba, koja je potrajala više dana, nadamo se, da će buduće slične priredbe još i bolje uspjeti. Polučeni je uspjeh omogućen velikom susretljivošću svih oblasti, na čelu im kr. zemalj. vlade, a napose pak sadanjeg vel. župana ogulinskog, presvetlog gosp. baruna Zmajića, kojemu budi i ovom zgodom izrečena osobita hvala. Ne manje zahvaljujemo svoj gg. članovima, koji su preuzećem raznih funkcija, a i dosta brojnim učestvovanjem doprinesli liepom uspjehu, pak

ih molimo, da nas i u buduće svojom suradnjom izvole poduprijeti.

U klubskom je našem životu bio još važan dogodaj, doček učestnika utakmice od Tatra do Jadrana, priredjen po kr. ug. automobilnom klubu. Taj zadatak nije baš bio lagan i s tehničke i s političke strane. No i naši članovi i gradjanstvo zagrebačko dokazaše, da su Hrvati, koji su je gost dobro došao i da znadu u takovim zgodama zaboraviti i na politiku. Učestnici te utakmice, u najvećem dielu Magjari, bili su na cilju pozdravljeni po cieokupnom odboru i po članovima „I. Hrvatskog automobilnog kluba“, na čelu svih po predsjedniku presv. g. Dionizu bar. Hellenbachu, koji je svakoj od dama uručio kitu cvieća sa hrvatskom trobojnicom. U večer je u klubskom hotelu bio zajednički ousper, kojemu su prisustvovali i predstavnik kr. zemaljske vlade preuzv. g. odjelni predstojnik D. pl. Unkelhäuser, od strane c. kr. zbornog zapovjedništva preuzv. gops. GM. Kromer, gradski načelnik g. arh. Holjac i još neki odličnici.

Da se je taj doček naših gostiju ugodno dojmio, dokazom su izvještaji u svekolikoj magjarskoj štampi, zahvale klubu, te počastne plakete, kojima su odlikovani naš predsjednik presv. g. D. bar. Hellenbach i tajnik F. Pajas, a i javno priznanje izraženo u izvještaju god. glavne skupštine kr. ug. automobilnog kluba, održane dne 8. o. mj.

Što se tiče samog klubskog života, to je priredjen izlet u Trakoščan, kojom se zgodom sastalo više članova, a osim toga održavane su redovite mjesecne, t. zv. klubske večere, od kojih je „Nikolinska“, zaslugom podpredsjednika g. arh. Heinzela, te gg. Wrastila i Lovrenčića osobito uspiela.

Da uđovoljimo želji gg. članova, izabrane su i uredjene evo nove klubske prostorije, koje su dolične našeg kluba, a nade je, da će se u njima sve to više skupljati gg. članovi. Ujedno je nabavljena spomen-knjiga, koju je g. Rožankowski ukrasio lepom slikom, a izradio je i tableau članova — na čem mu usrdna hvala.

Odbor je održao u svem 24 sjednice, na kojima su razpravljani razni tekući poslovi, od kojih dozvolite da spomenem ove važnije: od kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade zamoljena

je dozvola uporabe zemaljskog grba i naslova „kraljevski“; uporaba grba principielno je dozvoljena, a i glede naslova „kr.“ očekujemo takodjer povoljno rješenje.

Prema zaključku odbora bili su 3. o. mj. predsjednik presv. g. Dioniz bar. Hellenbach i tajnik F. Pajas kod preuzv. g. bana baruna Skerleczza, koji je odaslanstvo ljubezno primio i obećao klubu svoju podporu.

Pošto su neka gg. članovi bili kod Brežica opetovano napadnuti po seljacima, zatražena je zaštita kod c. kr. zem. vlade za Kranjsku, te smo i tu postigli povoljan uspjeh. Nadalje su opetovano upravljene na kr. zem. vladu i redar. oblasti molbe glede uređivanja prometa po cestama, pa smo postigli, da sva — i seljačka kola moraju imati označene ploče, a u noći svjetiljku.

Glede broja članova izvestiti mi je, da je tokom pr. g. p-istupilo 19 novih članova, izostao 1, te danas broji klub u svemu 74 člana. Usled toga su znatno porasle i tajničke agende, pa je odpremljeno preko 600 raznih poziva, dopisa i listova. Podržavajući saobraćaj sa svim gotovo susjednim klubovima postigli smo to, da nas nikad ne mimoilaze i u svim nas važnijim slučajevima traže savjet i pomoć. Tajničtvu svim tim zamolbama najpripravnije uđovoljuje, a dopisi i zahvale tih klubova dokazom su, da nas sve više uvažavaju i ciene.

Tajnik je minule godine izdao „Priručnik“, koji je sav razprodan — znak, da je bio i nuždan. Gg. članovi su ga dobili na račun kluba bezplatno. Takav će „Priručnik“ izdati i ove godine; te će odmah nakon što izadje, biti članovima rasplasani.

Od nove godine izdaje tajnik i „Hrvatski automobilni list“, kojim nastoji i u tom pogledu promicati interes hrv. automobilista. Uvaži li se, da naše novine ne uredjuju posebnu športsku rubriku, te po tom neima niti jednog lista, koji bi otvoreno branio automobiliste pred neosnovanim napadajima občinstva, dokazana je potreba automobilnog lista. Do sada izašli brojevi čedni su obsegom — no sadržajem su prema priznanju mnogih automobilista posve dobri. Bude li izdavač našao i materijalnu podporu interesiranih krugova, bit će i list veći i bolji.

TAURIL- !ATLAS!

za automobiliste i bicikliste

Prvi svezak: **Austro-Ugarska.**

50 karata. Mjerilo 1 : 600.000. Velika četvrtina,
uvezan u platno.

Cijena: 6 kruna.

Dobiva se kod

TAURIL-PNEUMATIK D. D.

Budapest VI.

Mozsar utca 9.

**Knjiga, koja će dobro doći
!! svakome automobilisti !!**

Blagajnik g. Herman Wrastil izvjestio je o imovinskom stanju kluba, a revidirali su knjige gg. D. Heinzel i L. Schlik, te su sve našli u podpunom redu. Na osnovu njihovog izvješća podijeljen je blagajniku i celom odboru absolutorij.

Pošto je članovima gg. Miroslavu grofu Kulmeru i Hermanu Wrastilu, koji je ujedno i blagajnik — utrnuo mandat, a g. Mihajlo Mercep se na toj časti zahvalio, to su na predlog predsjednika aklamacijom izabrani u odbor gg.: Miroslav grof Kulmer, Ljudevit pl. Raizner i Herman Wrastil, ovaj ujedno za blagajnika, — a revizorima gg. Vilim Haupt i Ljudevit Schlik.

Na predlog predsjednika zaključeno je, da se izaberu nove klubske kape, te je to prepusteno odboru.

Glede ovogodišnje klubske utakmice predložio je član V. Junovicz, da se ta utakmica održi u tri etape i to I. Zagreb-Maribor-Unt. Drauburg-Celovac; II. Celovac-Bjelak-Gorica-Trst i III. Trst - Ljubljana - Rudolfovo-Zagreb.

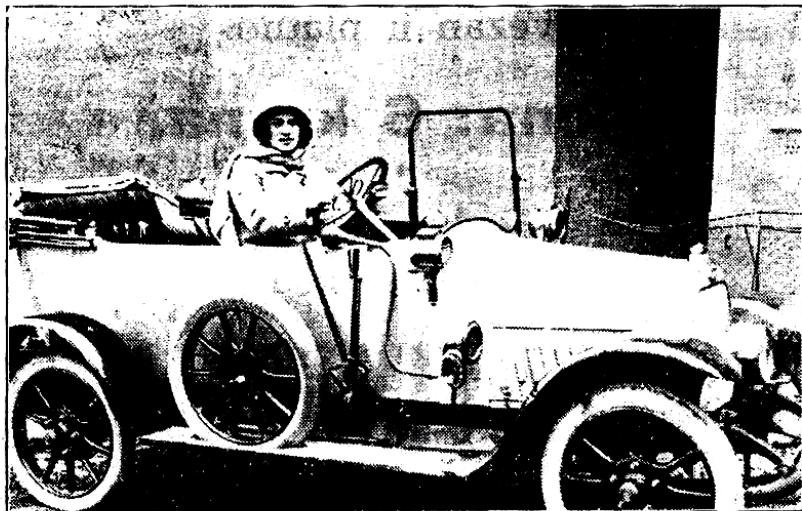
Taj je predlog u principu prihvaćen, a izradba svih potankosti prepušta se odboru.

Nakon što su još razpravljeni neki predlozi interne naravi, zaključio je predsjednik skupštinu, izrazivši funkcionarima zahvalu za njihov rad.

Prva hrvatska automobilistica.

Redovi hrvatskih automobilista množe se iz dana u dan, a nedavno je među njih stupila i prva žena. Dne 7. travnja položila je pred zemaljskim strukovnim povjerenstvom za izpitivanje upravljača motornih vozila

bilizam, da je svoje udobno mjesto suputnika zamjenila sa mjestom upravljača i ne žacajući se fizičkog napora sjela k vollantu, da sama upravlja ličnim svojim autom. Gospodja je 285. upravljač, izpitana po zem. strukovnom

gdje. Alma pl. Balle izpit u upravljanju automobila.

Gdje. Alma pl. Balle, supruga je kr. kotarskog inženjera g. Vladimira pl. Balleya, koji je proljetos nabavio automobil tvornice Opel, a od 8/14 HP. Za to kratko vrieme gdje. pl. Balle tako se oduševila za automo-

povjerenstvu. Mi ju srdačno pozdravljamo žečeći, da se i ostale vlastnice automobila u nju ugledaju, a uvjereni smo, da ćemo kod utakmica „I. Hrvatskog automobilnog kluba“, kojemu je i gosp. V. pl. Balle sa suprugom članom, redovno vidjeti uz ostalu gospodu i prvu hrvatsku automobilisticu. Živila!

Utakmica „Kluba alpinskih automobilista“.

Početkom svibnja ove godine priređuje „Klub alpinskih automobilista“ uz suradnju „I. Hrv. automobilnog kluba“, te bosansko-hercegovačkog automobilnog kluba utakmicu, koja u mnogome naliči utakmicama kroz Alpe.

Iz pripomislih ustanova razabiremo, da je utakmica internacionalna, te mogu učestvovati članovi svih klubova monarhije i onih inozemnih klubova, koji su priznati po c. kr. austrijskom automobilnom klubu, a dieli se u sedam etapa sa jednodnevnim odmorom.

Start je dne 3. svibnja u Grazu pred hotelom „Daniel“, te je 1. etapa pruga Graz-Maribor-Celje-Ljubljana-Postojna-Trst, u svem 310 kilometara.

2. etapa, 4. svibnja: Trst-Učka-Rieka-Sušak-Senj-Plitvice, 270 kilometara;

3. etapa, 5. svibnja: Plitvice-Bihać-Bosanski-Novi-Banjaluka, 200 kilometara;

4. etapa, 6. svibnja: Banjaluka-Jajce-Maklen sedlo-Prozor-Mostar, 240 kilometara;

5. etapa, 7. svibnja: Mostar-Vrelo Bune-Mostar-Ivan planina-Sarajevo, 170 kilometara;

8. svibnja: Odmor u Sarajevu.

6. etapa, 9. svibnja: Sarajevo-Maglaj-Derventa-Brod-Nova Gradiška, 305 kilometara;

7. etapa, 10. svibnja: Nova Gradiška-Banova jaruga-Zagreb-Podsused-Bistra doljnja-Krapina-Gjurmanec-Macelj gora-Optuj-Mari-bor-Graz, 335 kilometara.

U svemu dakle neko 1830 kilometara. Kao prosječna minimalna brzina, odredjena je za kola sa $2\frac{1}{2}$ litre sadržaja valjaka 25 kilometara na sat; za $3\frac{1}{2}$ litre 30 kilometara i za ona sa više od $3\frac{1}{2}$ litre do 35 kilometara na sat.

Utakmica je „non stop“, no svaki učestnik smije dnevno jedan put nadoliti benzina i ulja

i za to vrieme obustaviti motor, no svako takovo nadopunjivanje mora prijaviti kontroloru, koji će 10 minuta kasnije dozvoliti to i izvesti.

Uložak je za kola do $2\frac{1}{2}$ litre sadržaja valjaka K 70, do $3\frac{1}{2}$ litre K 100, a za ona od preko $3\frac{1}{2}$ litre sadržaja K 150.

Do sada su se za tu utakmicu prijavili: Rudolf Stanger, Graz (Puch), Lothar Hold, Graz (Puch), Hans Grünaus, Graz (Laurin-Klement), Richard Gerin, Beč (Puch), H. Schirmbacher, Graz (Puch), dr. Herman Kneschanrek, Graz (Puch), dr. Rudolf Sadnik, Celje (Puch), Ivan Spruschina, Optuj (Puch), Karl Klemmerth, Graz (Fiat), Friedrich Marsch, Beč, (Overland), Oto Korn, Dresden (vrst kola će naknadno javiti).

Pošto učestnici prolaze i Hrvatskom, dočekat će ih predsjednik I. Hrvatskog automobilnog kluba presv. g. Dioniz barun Hellenbach po svoj prilici na Plitvičkim jezerima i ondje ih pozdraviti. U Zagrebu će ih opet dočekati cieli odbor. Kroz Zagreb će proći po svoj prilici u vrieme od 11—12 sata, pa držimo, da bi s obzirom na veliki promet (nedjelje je!) bilo najzgodnije, da se za taj prolaz odrede ove ulice: Maksimirска cesta, Vlaška, Draškovićeva, Boškovićeva, ulica, Sveučilišni trg (iztočna i sjeverna strana), Prilaz, Kolodvor-ska ulica te llica. Ove su ulice široke i liepe, pa ne će biti neprilika sa prometom, a i stranci će vidjeti najlepše dijelove grada — pogled na prвostolnu crkvu, Zrinjevac, palaču akademije, kazalište, a i najlepše naše ulice, pa će strancima ostati i bolji dojam u spomenu, a mi im klićemo: „Dobro nam došli, mili gosti!“

Izlet u Osijek.

Iza Zagreba prvi je u našoj domovini Osijek, koji po svojem položaju i institucijama, a napose probudjenoj narodnoj svesti pravom zavriedjuje naslov druge hrvatske metropole.

„I. Hrvatski automobilni klub“, odlučio je već prošle godine prirediti u Osijek izlet, no usled nepovoljnog vremena nije do toga došlo,

pa će svoj naum ove godine izvesti. A i pravo je! Članovi „I. Hrvatskog automobilnog kluba“ bili su već korporativno u Varaždinu, Krapinskim toplicama, Sušaku, Plitvicama i Karlovcu, te tako obašli sjevero-zapadni i južni dio Hrvatske. Sada pak treba posjeti iztočnu Hrvatsku i Slavoniju.

U odboru kluba već se o tome povela rieč, a najzgodnije vrieme za to bit će duhovski blagdani. Na Duhove, dne 31. svibnja krenuli bi izletnici u Osijek, sutradan, u ponedjeljak 1. lipnja proboravili bi u Osijeku, a u utorak, 2. lipnja vratili se put Zagreba. Dakle pravi izlet, koji omogućuje članovima, da u skupnoj vožnji i boravkom u Osijeku dodju u saobraćaj sa onim članovima, koji radi daljine od Za-

greba ne mogu dolaziti na društvene sastanke. Da se i tom zgodom obadju razni krajevi, držimo, da bi se u Osijek moglo putovati jednim smjerom, a drugim opet vratiti. Tamo bi se na pr. moglo krenuti smjerom Dugoselo-Popovača-Novska-Nova Gradiška-Brod-Djakov-Osieck; a na povratak opet smjerom Osiek - Našice - Požega - Pakrac - Bjelovar - Sv. Ivan Žabno - Vrbovec-Božjakovina-Zagreb.

Strukovno ispitno povjerenstvo.

Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove, imenovala je temeljem ustanove § 8. naredbe od 7. srpnja 1910. broj 33.036 o prometu s motornim vozilima na javnim cestama strukovno povjerenstvo za izpitivanje motornih vozila i upravljača istih na dalje tri godine i to:

Rajmunda Sonnsa, perovodju kr. zem. vlade predsjednikom;

Dušana Birča, perovodju kr. zemaljske vlade, Josipa Neumannu, kr. inžinira, Nikolu Despotu, kr. inžinirskoga pristava, te Vjeko-

slava Heinzla, ovlaštenoga civilnoga arhitekta, redovitim članovima;

Mihajla Sabljicu, kr. inžinira i Hermana Wrastila, elektrotehničara, zamjeničkim članovima;

te Ferdinanda Pajasa, tajnika I. hrvatskog automobilnoga kluba, bilježnikom.

Što se ovime do obćeg znanja stavlja.

U Zagrebu, dne 18. ožujka 1914.

Za bana:

Fodroczy.

Ovogodišnja utakmica „I. H. A. K.“

Predprošle godine priredio je „I. Hrvatski automobilni klub“ prvu svoju klubsku utakmicu i to na pruzi Zagreb-Ivanec-Varaždin-Sv. Ivan Zelina-Zagreb. Ta je utakmica trajala jedan dan, a rezultat je proračunavan na osnovu polučene brzine, bila je to dakle neke vrsti utrka.

Minule je godine priredjena utakmica, koja trajala tri dana, a na pruzi Zagreb-Plitvice-Sušak-Zagreb, te po uzoru „non stop“ utakmica, što ih priredjuju ostali klubovi.

I kod jedne i kod druge utakmice polučeni su vrlo povoljni rezultati i to je ponukalo odbor „I. H. A. K-a“, da potakne pitanje o priredbi ovogodišnje utakmice, koja bi trajala tri dana, ali bi morala biti još većeg stila.

Na glavnoj je skupštini razpravljeno o predlogu, da se predje i preko granica Hrvatske, pa su uzete u konbinaciju ove etape I. a)

Zagreb-Celje-Celovac (Klagenfurt); b) Zagreb-Maribor-Celovac;

II. etapa a) Celovac-Bjelak (Villach)-Trebiže (Tarvis)-Predil-Gorica-Trst b) Celovac-Loibl sedlo-Trst.

III. etapa Trst-Ljubljana-Rudolfovo-Brežice-Zagreb.

Kod utakmice bi učestvovali članovi „I. Hrvatskog automobilnog kluba sa automobilima i motociklima, no neki predlažu, da se ta utakmica priredi zajedno sa štajerskim, kranjskim i tršćanskim klubom, a za automobile raznog stupnja snage, da se odrede i razne ceste, čime bi ciela utakmica postala još zanimljivom.

Sve su to za sada samo još predlozi, no nadamo se, da će doći i do ostvarenja, što će biti samo nov dokaz liepog razvoja „I. Hrvatskog automobilnog kluba“.

U ALPINJSKOJ UTAKMICI

1910-1911-1912-1913

uviek

kroz sve četiri godine

za redom

bila su kola tvrdke

LAURIN & KLEMENT

uviek

na prvom mjestu !

Statistika nesreća u Zagrebu.

Prema podatcima „Dobrovoljnog društva za spasavanje“ zbile su se u Zagrebu sa motornim vozilima i po mjesecima nesreće:

Mjesec	Automobilom	Električnim tramvajem	Kolima i konjima	Željeznicom
Siečanj	—	1	4	—
Veljača	—	—	1	1

Mjesec	Automobilom	Električnim tramvajem	Kolima i konjima	Željeznicom
Ožujak	—	—	3	—
Svega	—	—	4	5

Dakle u 3 mjeseca 12 nesreća, od kojih nije niti jedna nastala usled automobila.

Tauril-atlas.

Automobilna putovanja i automobilni pneumatiki stoje u zamjenitom snošaju. Niti jedan dio automobila ne dolazi sa zemljom u toliki neposredni saobraćaj kao pneumatik. On je automobilu isto, što i običnom putniku par čvrstih cipela. On se zapravo kotrlja oko sveta. Sveza između geografije i pneumatika neposredna je, pa je razumljivo, što su se upravo tvornice preumatika odlučile izdavati atlase, po kojima može putovanja željan automobilista svoje putovanje udesiti. No takove su karte imale redovno tu pogrišku, da su bile izradjene u premalom mjerilu. Pošto su, izuzevši one atlase, što su ih izdali veliki kartografski zavodi — zgodne putne vodiče izdavale samo inozemne tvornice preumatika, dogodilo se, da se je sa Austro-ugarskom u tim djelima ponešto mačuhinski postupalo. Moglo se dakle očekivati, da će ne premaleni, no ipak spretni atlas, sastavljen za automobilска putovanja, a osobitim obzirom na našu monarhiju, biti dobro primljen, pa se Tauril Pneumatik dion. društvo (Budapest VI. Mozsar utca 9) odlučilo izdati Tauril-atlas.

Prvi je svezak Tauril-atlasa već izašao. Sadržaje pedeset pojedinačnih karata u mjerilu 1 : 600.000. Kartografirana površina obasiže celiokupnu Austro-ugarsku monarhiju i dio susjednih zemalja, tako da karte dosižu s jedne strane do Weimara, a s druge strane do blizine Bukarešta. Na jugu vidimo još dio Albanije, a na zapadu je još Bergamo označen, pa prema tome Tauril-atlas obsiže veliku površinu.

Veliko mjerilo, u kom je izradjen Taril-atlas omogućuje podpunu jasnoću i laki pregled, a kakovom je točnošću obavljena izradba

Tauril-atlasa, dokazuje okolnost, da je Tauril-Pneumatik d. d. dalo sve pojedinačne karte prije dovršenja celog djela izpitati po vojno-geografskom zavodu. Treba iztaknuti i priznanje kr. ugarskog automobilnog kluba, koje je izraženo u izvještu o njegovom djelovanju u g. 1913. Kako je poznato, namjeravao je klub izdati automobilnu kartu Ugarske, pa se o tome veli u izvještu, da će prvi listovi te karte predvidljivo izaći istom tokom sljedeće godine, a dotle će Tauril-atlas podpuno udovoljavati. Cielo je djelo u istinu izvrstno uređeno. Svaka je karta providjena tumačem znakova, te sve ono, što je za automobiliste važno, jasno označuje. Glavne su sveze osobito iztaknute, te još posebice označene crvenim i modrim strielicama, koje pokazuju u kojem su smjeru ceste uzponi i to crvene izpod 10%, a modre one sa više od 10%. Pogibeljna mjesta i ostri zavoji takodjer su u kartama shodno označeni, a ceste, na kojima je promet automobilima zabranjen, crveno su označene. U Tauril-atlasu računalo se i sa smjerom vožnje, koji, kako je na žalost poznato, nije u svim zemljama isti; slovo „R“ upućuje automobilistu, da vozi desno, a „L“ opet lievo. No na kartama se još i više razabire; razlikuju se ceste prvog, drugog i trećeg reda, te obični kolnici. Provedeno je točno kilometriranje, a rieke, jezera, močvare i kanali isto su tako točno urisani, kao i ceste. Tumač je znakova u kratko sastavljen i to u osam jezika. Konac sadržaje popis sinonima, u kom su označena sva ona mjesta, koja uz njemačko imadu i madjarsko ime.

Uprava Tauril-Pneumatik d. d. zavriedjuje podpuno priznanje, jer taj atlas nije samo našim automobilistima dobro došao priručnik

i vjeran pratioč na putu, nego će ga upotrijebiti i mnogi strani automobilisti, koji hoće proputovati našom liepom monarhijom. Izdanjem tog atlasa spomenuto je društvo s jedne

strane izvelo hvale vredno djelo, a s druge strane dokazalo svoju odličnost i bez obzira na velike troškove ostvarilo izdanje tog obsežnog altasa.

BILJEŠKE

† Stjepan pl. Daubachy

Nestalo je jednoga od najstarijih članova I. Hrvatskog automobilnog kluba!

Stjepan pl. Daubachy umro je u noći od 20. na 21. ov. mj. U ponedjeljak u večer došao je kući i otišao u fotografiski laboratorij, a sutradan našao ga sluga mrtvog. Zadušio ga plin, što je izlazio iz svjetiljke.

Pokojni Stjepan pl. Daubachy bio je ugledna zagrebačka ličnost, a kao veleposjednik, predsjednik „Pučke banke“ i član mnogih industrijalnih poduzeća bio je obće poznat. I u redovima hrvatskih automobilista uživao je velik ugled, jer je bio jedan od pionira automobilizma u Hrvatskoj. I. H. A. K. položio je na odar vienac i bio u sprovodu zastupan.

Počivao u miru!

Citatelji - automobilisti. Eto je nastupila sezona automobilskega putovanja. Oživjele su ceste po svim hrvatskim krajevima; svuda jure automobili.

Na tim putevima mnogi će od vas posjetiti liepe krajeve, provesti se romantičkim predjelima i vidjeti mnoge liepe strane. Većina vas ste i fotografirali, te ste već bez dvojbe sabrali liepe zbirke zanimivih snimaka. No te bi zbirke zanimali i ostale vaše športske druge. Mnogoga bi takova slika ponukala, da i sam podje u taj kraj, a upoznale bi se tako mnoge partije. Imade često i zabavnih scena, a kadkada i ozbiljnih — nezgoda. Sve takove slike rado ćemo reproducirati u našem listu, a zgodan opis dobro je došao.

Molimo vas dakle, šaljite nam originalne vaše fotografije i time ste nas poduprli u našem radu i poslužili športskim drugovima. Slike ćemo po želji neoštećene povratiti, a na izkazanoj nam susretljivosti hvalimo unaprijeđ.

Uredništvo.

Prva pomoć! Gradski kot. liečnik i upravitelj društva za spasavanje, dr. M. Figatner izdao je knjižicu pod naslovom „Prva pomoć kod nezgoda i maglih obolenja“. Kako se već iz samog nadpisa razabire, namjenjena je ta knjižica širim slojevima pučanstva, da bude uputom, što i kako treba činiti, da se pomogne onome, koga zadesi kakova nezgoda. Nije dakle svrha ove knjižice, da se neliečnik nauči liečiti, već da se čovjek snadje u nezgodi, pa sebi i bližnjemu pomogne. Na prvom je mjestu protumačeno ustrojstvo čovječjega tiela i djelovanje njegovih organa, tome je pridodana slika kostura ljudskoga. Po tome slijede poglavlja o raznim vrstama nezgoda i nesreća s točnom uputom, kako treba pružiti pomoć.

Autor dr. Figatner poznat je našoj javnosti kao vrstan organizator društva za spasavanje, a ovom je knjižicom izpunio jednu prazninu u našoj pučkoj literaturi, jer je ta knjižica tako popularnim načinom pisana, da ju svatko lako razumije i u njoj sadržane nauke zapamti, tim lakše, jer je popraćena sa 30 slika. Mi ju preporučamo svakome automobilistu, jer mu može u slučaju nesreće biti od velike pomoći, pa ta knjižica ne bi smjela manjkati ni u jednoj putnoj torbi hrvatskih automobilista. Cijena je knjižici 2 K, a nabavlja se kod autora: Dr. M. Figatner, Zagreb, Mesnička ulica 17.

„Bezobzirni šoferi“. Dne 21. travnja priobčili su zagrebački dnevničari viest, da su redarstvu prijavljeni chauffeuri automobila br. „C 9“, „C 47“ i „C 95“, jer im se iz motora dizao toliki dim, da je ciela ulica bila njime zastrta.

Pogledali smo u naš iskaz vlasnika motornih vozila i vidjeli, da su automobili broj „C 9“ i „C 47“ taksmetri, a „C 95“ teretni automobil. Dakle su i opet dali povoda uredovanju chauffeuri, koji su u istinu bezobzirni, no na žalost ta njihova bezob-

zirnost štetuje i korektnim automobilistima, jer se u občinstvu stvara indispozicija protiv svih automobilista.

Tom zgodom mi sami upozorujemo na šandalozni upravo postupak nekih upravljača motocikla. Tako je na pr., dne 14. travnja oko 9 prije podne neki mehaničarski šegrt ili pomoćnik u svojoj radnoj halji i bez šešira upravo kao lud jurio Dalmatinskom i Medulićevom, Prilazom te Frankopanskom ulicom oprobavajući motocikl crveno obličen sa pŕikolicama, a sa oznakom „H U 610“, koja oznaka u obće ne postoji. Žalostno je ali, što je on baš najveću buku prouzročio na uglu Frankopanske ulice i Sveučilištnog trga, gdje je stao i uz otvoreni „auspuff“ zavio cielu ulicu u oblak dima. Sve je to gledao — stražar i niti ga nije opomenuo, a nekmoli prijavio.

U opće opaža se, da su neki mehaničari svoje radionice prenesli na ulicu, te u sred ulice otvorenim motorom prouzrokuju pravu paklensku buku, plašeći životinje i ogorčujući občinstvo. Pošto se ne može zahtjevati od stražara, da se poput Cowboysa bacaju na ovakove jureće motocikle, a ne mogu niti pucati u njega, bilo bi dobro, da redarstvo zabrani dotičnicima izkušavanje motora bilo u kojim ulicama gradskog teritorija. Za to su radione ili neka se odvezu izvan grada, a ne da svojom — u istinu bezobzirnošću ogorčuju občinstvo protiv svih automobilista.

Oblastno kontroliranje automobila. Bečko redarstveno ravnateljstvo izdalo je ovu okružnicu: Redarstveno je ravnateljstvo upozorenje, da su u mnogim slučajevima propuštene odredbe §. 34. naredbe o prometu s automobilima od 28. travnja 1910. R. G. B. br. 81., kojima je propisano, da se prijavi prodaja motornog vozila, stalna promjena boravišta vlastnika ili mesta, u kom se vozilo nalazi. Tome je posljedica, da su službeni registri o motornim vozilima netočni, čemu se mora pri-govoriti sa stajališta sigurnosti prometa, a protivi se i interesima vlastnika motornih vozila. Propust te prijave ne vuče naime samo za sobom redarstvenu globu, već prouzrokuje, da onaj, koji je propustio tu prijavu podnesti, može imati neugodnosti uslijed kaznenog po-stupka, akoprem se možda dotično vozilo već odavna ne nalazi u njegovom posjedu. Redar-

stveno je ravnateljstvo odredilo, da organi straže podiele po svim kućama, u kojima su smješteni automobili, tiskanice, te ih poslije osam dana i opet sakupe. Vlastnici motornih vozila neka u svom vlastitom interesu te tiskanice točno ispune, jer će se u slučaju kakovog manjka to izpunjenje obaviti u uredu u prisutnosti stranke.

I §§. 17. i 19. naredbe kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 10. srpnja 1910. broj 33036. propisuje, da se sve takove promjene imadu prijaviti oblasti, pa ipak se gotovo nitko toga ne drži i danas se bez dvojbe nalaze u službenim registrima kao vlastnici upisane osobe, koje već odavna posjeduju drugi ili treći automobil ili ga u obće više ne imadu, dok opet faktični vlastnici kroz mjesecce i godine to ne prijave i voze pod brojem, koji i nije njima izdan. Bilo bi dakle dobro, da se i naše oblasti posluže zakonskim ustanovama poput bečkog redarstva. Samo na taj način moći će se i opet uvesti red, te ustanoviti pravo stanje automobilizma u Hrvatskoj. Svi će korektni automobiliste takovu odredbu radostno pozdraviti, a nekorektne neka stigne kazna, jer ju i zasluzuju.

Ratno ministarstvo i automobilizam. U zadnje su doba neke oblasti počele spriječavati razvoj automobilizma, napose glede teretnih automobila. Time bi se lako postiglo, da se automobili ne prošire po svim krajevima, a time bi se postiglo posve protivno od intencija ratnoga ministarstva, koje sa automobilima računa kao sa važnim faktorom za slučaj mobilizacije. S toga je nedavno u palači ratnog ministarstva održana konferencija, kojoj su uz predstavnike oblasti pozvani i delegati automobilnih klubova, te automobilnih industrijalaca, pa će na osnovu rezultata konfere-cije izdati ratno ministarstvo odredbe glede nesmetanog automobilnog prometa.

Automobilska utrka Zbraslov-Jilovište. Dne 5. travnja održala se na cesti Zbraslav-Jilovište automobilska utrka, koja je dobro uspjela.

Pruga je duga 5600 m. Cesta nešto uzbrdita i polovica pruge vijugasta. Kiša u noći i u jutro dosta pokvarila cestu, što je smetalo na okretajima i na zavojima.

Pobjednici pojedinih skupina bili su:

M o t o r i. S objalom valjka 350 cm³. Vozač **J e n s e n**, (tvrtka N. S. U.) vrieme 5 : 53^{1/2}.

T r o k o l i c e. Vozač **R. H i l l e r**, (tvrdka Phänomobil) — vrieme 6 : 17^{1/2}.

C y c l e c a r y. Vozač **J. C h l a d**, (tvrdka Bédéllia) — vrieme 6 : 40^{1/2}.

K o l a p u t n i č k a. I. kategorija s objalom valjka do 1'25 l., a težinom pre 450 kg. Vozač **J. Z á t k a** (Walter i drug). 4 sjed. — 6 : 26^{1/2}. II. kategorija s objalom valjka do 2 l., a najmanja težina pre 550 kg. Vozač inž. **S l e v o g t** (Apollo) — 6 : 11. III. kategorija s objalom valjka 2'8 l., a najmanjom težinom pre 750 kg. Vozač **O r y x** (G. Schleinitz) — 6 : 34^{1/2}. IV. kategorija s objalom valjka do 4 l., a najmanja težina pre 950 kg. Vozač **F l a d e r** (Presto) — 4 : 52^{1/2}. V. kategorija s objalom valjka preko 4 l., a najmanjom težinom pre 1100 kg. Vozač **G ö b e l** (Opel) — 4 : 03.

K o l a z a u t r k e. VI. kategorija s objalom valjka do 1. Vozač **J ö r n s** (Opel) — 4 : 27^{1/2}. VII. kat. s objalom valjka preko 2 l. Vozač **H ö r n e r** (Benz) — 3 : 28^{1/2} (rekord).

Utrci se prijavila 52 vozača, a od tih sudjelovalo ih je 45 i svi došli k cilju.

Interes za utrku bio je kolosalan. Uz čitavu prugu usporedalo se do 20.000 znatiželnika, nekoliko tisuća biciklista, do 400 raznih automobila i motora.

Pri utrci nije se dogodila nikakova nesreća.

C e s t o - r e d a r s t v e n i r e d. Zemaljski sabor za Štajersku zaključio je, da § 10. cesto-redarstvenog propisa ima glasiti: Nezaprežena kola ne smiju stajati na cesti. U slučaju kakove nesreće, ako se već kola moraju ispregnuti, mora netko ostati uz kola, a u noći moraju biti razsvjetljena. Pred krčmama i gostionama smiju kola stajati samo izvan ceste, a u noći mora biti taj prostor dovoljno razsvjetljen. Brkje na mitnicama i svi uredjaji, kojima je cesta zatvorena moraju biti jasno osvetljeni. U noći mora na svakim kolima na javnim cestama biti svjetiljka, koja se iz dalekog može primjetiti.

Te će odredbe svi automobilisti radostno pozdraviti, jer će time biti promet znatno olakšan, a i pravednosti je udovoljeno. Kada moraju kočije i automobili imati svjetiljke pravo je, da se to i za druga kola odredi.

U t a k m i c a k r o z A l p e. Za ovogodišnju Alpsku utakmicu c. kr. austrijskog automobilnog kluba stigle su već prve prijave učestnika. Poznati učestnik i pobjednik kod svih dosadanjih alpskih utakmica grof Aleksander **K o l o v r a t** prijavio je svoj Laurin-Klement automobil, kojim je pobjedio 1910., 1911., 1912. i 1913. godine, pa će se ove godine natjecati za veliki prelazni dar i za Laurin-Klement-Team.

Nadalje su prijavili učestovanje Gjuro **S c h w a r z**, ravnatelj „Nekarsulmer“: „N. S. U.“-auto i ravnatelj Karlo **S t r a k o s c h** „C h e v r o l e t“-automobil.

U t r k a u Č e r n o m e r c u. Prema zaključku odbora, poći će članovi „I. Hrvatskog automobilnog kluba“ korporativno na konjaničku utrku, što se održaje dne 3. svibnja u 2 sata poslije podne u Černomercu. Sastanak članova sa automobilima dne 3. svibnja u 1 sat poslije podne u klubskom hotelu „Royal“.

Pozivaju se članovi, da u što većem broju prisustvuju, a glede ulaznica neka se prijave tajniku (Prilaz 50 ll.) ili telefonom 17-90.

I z l o ž b a a u t o m o b i l a u P r a g u. U ponedjeljak, dne 13. o. mj. prije podne otvorena je u Pragu velika međunarodna izložba automobila. Otvorenju su prisustovali: zemaljski namjestnik knez Thun, predsjednik zemaljskog upravnog vijeća grof Schönborn, zborni zapovjednik general pješačtva barun Giesl, bivši zemaljski maršal princ Ferdinand Lobkowitz, kao i više zastupnika općine grada Praga, te ličnosti športskih i industrijalnih kruševa. Predsjednik izložbenog odbora princ Ferdinand Lobkowitz otvorio je izložbu s trokratnim poklikom u čast Njegovog Veličanstva. Na to su govorili načelnik grada dr. Groš, predsjednik trgovачke komore Nemec i profesor Kukula, koji su istaknuli veliku važnost izložbe gledom na industriju i promet.

K l u b t o s k a n s k i h a u t o m o b i l i s t a priredit će 14. lipnja t. g. automobilnu utrku. Pruga natjecanja je S. Pietro a Siene-Scarperiera-Novoli-S. Pietro. Tarain je dosta neprikladan. Duljina je pruge 65 km., a prevaliti će ju četiri puta, tako će ciela duljina iznašati 260 km.

A u t o m o b i l i z a m u I t a l i j i. U Milanu je pokrenuta akcija, da se osnuje nova jedna škola za podučavanje žena u upravljanju automobilom.

MALI OGLASNIK.

MALI OGLASNIK uvrštuje se uz cenu od K 1:20 (i u markama) za punih pet redaka, svaki daljni redak 10 filira. Upitima valja priložiti marku za odgovor.

Chauffeur traži mjesto. Specijalista za Mercedes-, Fiat- i Sperber-automobile. Kamilo Skerjanz, Beč III., Untere Viaduktgasse 43.

Chauffeur veoma inteligentan, oblastno izpitani, izučeni strojarski bravar, govori i piše podpuno hrvatski i njemački, traži mjesto. Bio je do sada u gospoštjskoj službi. Ponude pod „Chauffeur 1274“ na Annonen-Expedition M. Dukes Nachf. A. G., Beč I/1.

Automobile prodajem i to: Mercedes 18/24 HP. (dve karoserije) i Puch 16/18 (Landauette). Oba sam automobila tek prije 11 mjeseci nabavio, te gotovo i nisu rabljeni. Kupci neka se obrate na uredništvo našega lista.

Rabljene pneumatike kupujem u svim količinama i najbolje plaćam. Javite dopisnicom na uredništvo vašu adresu.

Kupujem motocikl F. N. 5 HP., 4 valjka, model 1910.—1912., samo ako je dobro uzdržan. A. Draskovics, Bonyhad Tolna m. Ugarska.

Jeftino prodaje automobile, raznih tvornica, rabljene, uz polovinu cene: Imperial Garage, Graz, Pestalozzistrasse 37-39.

Zamjenjujem ili prodajem svoj vrlo dobar Dion-Bouton-automobil, model 1906.; 4 valjka, zamjenjujem ga za moderni auto i za sam chassis, ili pak prodajem za 3500 K. Tko se zanima može ga dobiti i kroz 3 dana na ogled. Adresa „Waffenhaus—Wildon, Štajerska.

Chauffeur, 30 god. star, oženjen, siguran vozač, manje popravke sam obavlja, traži odmah namještenje. Upiti na adresu: Petar Glicza, Belenyes.

Centralna autogaraga

I. Zandomeni & Co.

Mehaničarska radionica.

ZAGREB, Jelačićev trg 19.

Telefon 18-79. Telefon 18-79.

Popravci automobila svih sistema. :: Rekonstrukcija i moderniziranje zastarjelih sistema.

Automobila Motocikela

novih te rabljenih, u svakoj izvedbi i jakosti. Popravljaona pneumatika po najnovijem postupku mehaniziranja.

Specialitet: precizne i fine mehaničke radnje.

Razne potrebštine za automobile i motocikle i skladište pneumatika.

Prodaja benzina kao i ulja.

Po c. i kr. vojnoj upravi za privatnike sa 10.000 kruna subvencionirani teretni automobili (motorna kola i prikolica 8 tona nosivosti) nalaze se u Ugarskoj tvornici vagona i strojeva d. d. u Gjuru spremni za otpremu. Interesenti dobe od ravnateljstva tvornice bezplatne obavesti.

! Fotografski aparāt !

Elegantni fotografski aparāt „Contessa“ kamera

9×12 sa kasetama, posve nov, prodaje se jeftino.

Adresa u upravi lista pod „Contessa-kamera“.